

1. Happy Diwali (Hinduisk högtid)

AV-nummer: 11223tv1

Vi får följa 8-årige Shubet och hans familj i Kungsängen utanför Stockholm när de firar Diwali. *Diwali är en hinduisk högtid (ljusets högtid) som firas i oktober-november.* I programmet berättar Shubet bland annat för sin klass om de olika gudarna som finns inom hinduismen och visar bilder på dem. De andra barnen ställer frågor. För Shubet är en Diwalifest kortfattat: bön och välsignelse, umgänge med familj och goda vänner, mycket mat, fyrverkerier och presenter. En mängd ljus tänds hemma under Diwali. I programmet får vi också se fantasifulla klipp från en indisk film om guden Ramas historia, med Shubet som berättare. Diwali firas framförallt till gudinnan Lakshmis ära. Lakshmi är lyckans och välståndets gudinna. Diwali är en av de viktigaste och gladaste hinduiska högtiderna och firas av hinduer världen över.

Tidkod Programinslag

- 00.00 Vinjett
- 00.40 Bedjande människor, gudabilder och rökelse i templet.
- 01.00 Shubet berättar för sin klass om gudarna och visar bilder på dem (vissa animerade) – till exempel gudinnan Lakshmi. De andra barnen i klassen ställer frågor kring bilderna och till Shubet. Shubet berättar att hans favoritgud är Rama.
- 02.45 Shubet lagar mat tillsammans med sin mamma och pappa.
- 03.20 Familjen. Vardagsklädd. Klipp. Festklädd!
- 03.25 Shubet berättar historien om guden Rama till fantasifulla bilder från en indisk film om Ramas öde. Rama landsförvisades av sin styvmor drottningen. Han var borta i fjorton år och utkämpade hårda strider tillsammans med sin vän apgeneralen, men återvände hem och blev krönt till kung.
- 06.10 Pappa och Shubet tänder en mängd ljus i hemmet. Shubet: "Alla ljus som man tänder på Diwali är för att Rama och Sita ska hitta hem. Diwali betyder: en rad med ljus."
- 07.10 Familjen välkomnar sina gäster med kramar och en önskan om Happy Diwali. Shubet får en present. Gästerna går runt och önskar varandra Happy Diwali.
- 08.00 Händer hennamålas. Alla gäster samlas till ett gruppfoto. Shubet busar med sina kompisar i soffan.
- 08.35 Mat serveras och äts.
- 09.05 Shubet och hans kompisar visar den butik/affär som de upprättat hemma och där man kan köpa godis.
- 09.25 Sötsaker dukas fram och gästerna sjunger tillsammans sittande på golvet.
- 09.55 Samtidigt i templet. Även här har människor samlats och sjunger tillsammans. Rökelse har tänts och frukt och sötsaker har dukats fram. Människor ber framför stora gudabilder.
- 11.00 Shubet framför gudabilder på ett litet altare hemma. Han går runt och sätter med fingret ett litet märke färg mitt i pannan på gästerna.
- 11.45 Alla sjunger tillsammans medan sötsaker delas ut och äts.
- 12.15 Shubet delar ut presenter och önskar Happy Diwali. Även Shubet får paket förstås!
- 02.55 Fyrverkerier tänds utomhus.
- 13.35 Shubet säger hejdå till oss och går in och fortsätter med festen.

Världens fest – i Sverige

Happy Diwali – faktabakgrund

Vad är Diwali?

Diwali är en högtid som firas av hinduer över hela världen. I Indien är Diwali mycket populär i alla delstater och firandet tar många olika former.

När firas Diwali?

Diwali är ljusets högtid och firas enligt **Pachangkalendern** i månaden **Kartiki** som infaller i oktober - november. I Indien finns över trettio olika kalendrar och tideräkningar, förutom den officiella kalendern Panchang. "Panch" betyder fem, och "ang" aspekt. De fem aspekterna är:

Din, Tithi, Nakshatra, Yoga och Karan.

Pachangkalendern är en månkalender där varje år består av 12 månader som är i genomsnitt 29,53 dygn. Skillnaden mellan solåret och månåret blir större varje år och för att rätta till den här skillnaden lägger man till en extra månad (Adhik mas) vart tredje år. Månen har i alla de olika kalendrarna en huvudroll, men man tittar också var Jupiter befinner sig på stjärnhimlen. Solens rörelse över himlen ansågs förr i tiden vara den heliga ordningens hjul som snurrade.

De indiska månaderna är: Baisakha (april – maj), Jaistha (maj – juni), Asadha (juni – juli), Sravana (juli – augusti), Bhadra (augusti – september), Asvina (september – oktober), Kartiki (oktober – november), Aghrana (november – december), Pausha (december – januari), Magha (januari – februari), Phalguna (februari – mars), Chaitra (mars – april), Adhik mas (den extra månaden) och 1: a Baisakh – Baisakhi (Nyårsfesten).

Diwali, som också kallas för lampfesten, äger rum på nymånedagen **Amabashya** och pågår tre till fem dagar. Varje dag är förknippad med en legend och har en speciell innebörd.

Varför firas Diwali?

Högtiden associeras med kunskapens ljus och med det godas seger över det onda. Ordet Diwali är en förkortning av sanskrit **deepaval**, som betyder en rad av ljus.

Diwali är framförallt tillägnad **gudinnan Lakshmi**, hustru till Vishnu och lyckans och välståndets gudinna. Ofta avbildas Lakshmi stående eller sittande på en lotusblomma. Under Diwali kommer gudinnan och besöker människorna och bringar framgång och fred.

Hur firas Diwali?

För att välkomna gudinnan Lakshmi tänds små oljelampor, **diyas**. De placeras i huset, på verandan, i trädgården, på tak och väggar etc. Idag börjar stearinljus och glödlampor mer och mer att användas istället för oljelampor. Men en del har fortfarande en öppen skål av bränd lera, fylld med Ghee eller smörolja, brinnande under natten på platsen där man dyrkar gudinnan Lakshmi. Man offrar också sötsaker och sjunger och ber till gudinnan.

För affärerna är diwali en av höjdpunkterna under året. Det är en tid då människor köper en mängd sötsaker och nya kläder. En ordentlig storstädning av huset före firandet hör också till.

Många byter presenter och sötsaker samt har mängder med fyrverkerier, vilket ursprungligen var för att skrämja bort onda andar från husen.

Diwalis första dag kallas Dhanteras eller Dhantrayodashi. Ordet **dhan** betyder välstånd. Ytterdörrarna dekorerar färgglatt med traditionella mönster för att välkomna Gudinnan av välstånd och framgång. Lampor hålls brinnande genom hela natten. Man sjunger traditionella sånger och offrar sötsaker till gudinnan.

Världens fest – i Sverige

Andra dagen, Narka Chaturdashi eller Choti Diwal, firar man att guden Krishna besegrade demonen Narakasur. Narakasur hade stulit ett örhänge från modergudinnan Aditi och satt sextontusen av gudarnas döttrar i fängelse. Krishna dödade demonen, tog tillbaka örhänget och släppte alla döttrarna fria. Som symbol för denna seger målade Krishna sin panna med blodet från demonen. Krishna återvände hem på morgonen Narka Chatrudash. Kvinnorna masserade Krishna med aromoljor och gav honom ett bad. Därifrån kommer seden att efter soluppgången denna dag ta ett bad.

Tredje dagen av Diwali är den dagen då gudinnan Lakshmi dyrkas. Man ber böner för det godas seger över det onda, ljusets seger över mörkret och människornas lycka och välgång. Denna dag dekorerar husen med rader av lampor och man utbyter ofta gåvor. I södra Indien blir korna föremål för extra vördnad, eftersom de ses som en inkarnation av gudinnan Lakshmi.

Fjärde dagen kallas bland annat Bestavarsh och firas på en del ställen som en nyårsdag med fyrverkerier och andra festligheter.

Femte dagen, Bhratri Dooj eller Bhai Dhooj, är en dag dedikerad till alla systrar. Denna dag besöker man sina systrar för att få ett "tika" märke i pannan. Sägner berättar att guden Yama besökte sin syster Yamuna denna dag. Hans besök resulterade i att alla som denna dag besöker sin syster befrias från sina synder. Denna dag markerar även slutet på Diwalihögtiden.

Frågor att diskutera efter programmet

- Vad tycker du verkar vara det bästa med högtiden? Varför?
- Finns det delar av högtiden som du känner igen från någon annan högtid? Vad då?
- Vad tycker du verkar vara den viktigaste delen av högtiden?
- Finns det delar av högtiden som är svåra att förstå? Vilka?
- Varför tror du att högtiden är så viktig för dem som firar den?
- Under högtiden förkommer en hel del symboler? Varför tror du att det är så? Vilka kommer du ihåg?
- Skulle du vilja vara med och fira den här högtiden? Varför? Varför inte?
- Om du skulle skapa en egen högtid – hur skulle den se ut och varför?